

Sankční systém trestního práva

Přednáška 16. 3. 2020

Sankční systém

- **Dospělí** - dualismus sankcí = tresty a ochranná opatření
- **Mladiství** - monismus sankcí = opatření
- **Právnícké osoby** – dualismus sankcí = tresty a ochranné opatření

Pojem trestu ochranného opatření

- Trest

= právní následek trestného činu, ukládaný na základě zákona trestním soudem, obsahující v sobě negativní hodnocení pachatele a jeho činu, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.

- Ochranné opatření

= právní následek trestného činu a činu jinak trestného, ukládaný na základě zákona v řízení trestním nebo občanskoprávním, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.

System trestů v z.č. 40/2009 Sb. (TrZ)

- § 52 TrZ
 - odnětí svobody
 - domácí vězení
 - obecně prospěšné práce
 - propadnutí majetku
 - peněžitý trest
 - propadnutí věci
 - zákaz činnosti
 - zákaz pobytu
 - zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné spol. akce
 - ztráta čestných titulů a vyznamenání
 - ztráta vojenské hodnosti
 - vyhoštění

Zásady ukládání trestů

- zákonnosti - § 37 odst. 1 TrZ
- účelnosti
- personality
- přiměřenosti (adekvátnosti) - § 38 odst. 1, 2 TrZ
- zohlednění zájmů poškozeného - § 38 odst. 3 TrZ
- zákazu dvojího hodnocení - § 39 odst. 4 TrZ

Individualizace trestu

- zákonná – sankce ve skutkové podstatě
- soudní - kritéria § 39 TrZ -povaha a závažnost TČ, osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry pachatele, dosavadní způsob života, možnost nápravy, chování po činu, snaha nahradit škodu, apod. Přitěžující a polehčující okolnosti (§ 41, § 42 TrZ)
- penologická (penitenciární) – individualizovaný výkon NEPO TOS

Odnětí svobody

- Nepodmíněný trest odnětí svobody
- Podmíněné odsouzení
- Podmíněné odsouzení s dohledem
- Zvláštní typ trestu odnětí svobody – výjimečný trest dle § 54 TrZ

Trest odnětí svobody nepodmíněný

- univerzální – obsažen v každé skutkové podstatě
- nejprísnejší – zásah do širokého okruhu zákl. práv a svobod – srov. § 27 zák. 169/1999 Sb. VTOS
- odnětí svobody jakožto ultima ratio – krajní prostředek - § 38 odst. 2, § 55 odst. 2
- v řadě případů nezastupitelný – vyšší závažnost činu, nedostačují alternativní tresty
- pravidelný – max. 20 let, s výjimkou § 59 a § 108
- výjimečný – nad 20 až do 30 let a doživotí
- podmíněné propuštění - § 88 a 89 TrZ
- možnost přeměny TOS v trest domácího vězení - § 57a – po výkonu poloviny + další podmínky

Výkon trestu odnětí svobody

- Typy věznic - § 56 odst. 1 TrZ, § 8 odst. 1 ZVTOS
- s ostrahou
- se zvýšenou ostrahou
- *podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu*
- věznice pro mladistvé

Zařazování odsouzených

- § 56 odst. 2:
- Soud zpravidla zařadí do věznice
- a) s ostrahou pachatele, u kterého nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou,
- b) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108), kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osm let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence

Vnitřní členění věznice s ostrahou - § 12a ZVTOS

- Podle stupně zabezpečení na oddělení
- s nízkým stupněm zabezpečení
- se střední stupněm zabezpečení
- s vysokým stupněm zabezpečení.
- Umístování podle míry vnějšího a vnitřního rizika.
- Rozhoduje ředitel věznice s přihlédnutím k doporučení odborné komise.

Podmíněné odsouzení

- § 81 TrZ a n.
- trest nepřevyšující tři léta
- zkušební doba 1 rok- 5 let
- přiměřená omezení a povinnosti (§ 48 odst. 4 TrZ)+ povinnost nahradit dle možností škodu
- osvědčení se (§ 83)
- možnost ponechání PO v platnosti

Podmíněné odsouzení s dohledem

- § 84 TrZ a násl.
- Potřeba zvýšeného sledování a kontroly pachatele + poskytnutí péče a pomoci
- **Dohled probačního úředníka =**
 - pravidelný osobní kontakt
 - spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu
 - kontrola dodržování podmínek PO

Domácí vězení - § 60, § 61 TrZ

- přečin
- až na dvě léta
- postačí uložení + písemný slib
- povinnost zdržovat se v obydlí nebo v jeho části v soudem stanoveném časovém období
- možnost přiměřených omezení a povinností
- porušení - přeměna v TOS – 1 den DV = 1 + den TOS
- 2 způsoby kontroly - § 334b TrŘ
- namátková kontrola Probační a mediační služby
- tzv. elektronický monitoring – náramky.

Obecně prospěšné práce

- § 62 - § 63 TrZ
- 50 – 300 hodin
- stanovisko pachatele + zdravotní způsobilost
- osobně, bezplatně, ve volném čase, do jednoho roku od nařízení vykonat práce k obecně prospěšným účelům
- porušení = přeměna v trest domácího vězení, v peněžitý trest nebo v NEPO trest - 1 započatá hodina = 1 den DV nebo OS, u PT se stanoví náhradní TOS
- možnost ponechat OPP v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu až o šest měsíců

Peněžitý trest (§§ 67- 69 TrZ)

- výměra 20 – 730 denních sazeb
- 1 denní sazba = 100 Kč – 50.000 Kč
- počet denních sazeb podle povahy a závažnosti trestného činu
- výše denní sazby podle osobních a majetkových poměrů (zpravidla z čistého denního příjmu)

Peněžitý trest

- náhradní trest odnětí svobody – až na 4 léta – pojistka výkonu
- při nezaplacení - možnost přeměny v trest DV nebo OPP
- možnost stanovit zaplacení ve splátkách
- možnost upuštění od výkonu PT nebo jeho zbytku - např. v důsledku úrazu pachatel ztratí možnost výdělků, v důsledku živelné pohromy přijde o majetek apod. .projev zásady humanismu

Zákaz činnosti (§§ 73-74 TrZ)

- výměra 1 rok – 10 let
- podstata: zákaz výkonu určité činnosti, obecně vymezené v § 73 odst. 3 TrZ - zaměstnání, povolání, funkce, činnost upravená zákonem
- předpoklad: pachatel se dopustil TČ v souvislosti s touto činností
- zakázaná činnost musí být v rozsudku přesně specifikována
- typicky zákaz řízení motorových vozidel, zákaz určitého druhu podnikání, zákaz výkonu určité profese (např. lékař) .
- možnost podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu ZČ – po výkonu poloviny.

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

- § 76 - § 77 TrZ
- až na 10 let
- úmyslný trestný čin v souvislosti s návštěvou akce (např. Výtržnictví, rvačky na fotbalových zápasech, na koncertech apod.)
- součinnost s probačním úředníkem – může nařídit, aby se pachatel v době konání akce e dostavil k určenému útvaru Policie ČR – srov. § 350i odst. 3 TrŘ.

Zánik trestu

- *Zánik práva státu na výkonu trestu*
- smrt pachatele
- promlčení výkonu trestu
- milost presidenta – agraciace
- *Zánik negativních důsledků odsouzení*
- zahlazení odsouzení

Zahlazení odsouzení

- §§ 105 -106 TrZ
- zánik negativních důsledků odsouzení
- nastolení fikce o neodsouzení
- zahlazení
 - *ex decreto* (rozhodnutím soudu)
 - *ex lege* (ze zákona)
 - *milostí prezidenta republiky* (rehabilitace)

Ochranná opatření (§ 98 a n. TrZ)

- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- zabrání věci
- zabrání části majetku
- ochranná výchova

Sankční systém mladistvých

- Monismus sankcí = opatření
- Účel opatření - § 9 ZSM
- Druhy opatření - výchovná: § 15 odst. 2 ZSM
 - ochranná: § 21 ZSM
 - trestní: § 24 ZSM

Tresty pro PO - § 15 odst. 1

- Zrušení PO – pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páchání TČ
- Propadnutí majetku – zvlášť závažný zločin –majetkový prospěch
- Peněžitý trest – denní sazba 1.000 – 2.000.000 Kč
- Propadnutí věci – za podmínek stanovených TrZ
- Zákaz činnosti – až 20 let
- Zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži – na 1 rok až 20 let
- Zákaz přijímání dotací nebo subvencí – 1 rok až 20 let
- Uveřejnění rozsudku – soud určí druh veřejného sdělovacího prostředku, rozsah uveřejnění a lhůtu ke zveřejnění

Ochranná opatření

- § 15 odst. 2
- zabrání věci
- zabrání části majetku
za podmínek stanovených TrZ

Přiměřenost trestu a OO

- povaha a závažnost trestného činu
- poměry právnické osoby včetně dosavadní činnosti a majetkových poměrů
- zda vykonává činnost ve veřejném zájmu, která má strategický nebo obtížně nahraditelný význam pro NH, obranu nebo bezpečnost
- působení po činu
- účinky a důsledky, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost PO + zohlednění práv třetích osob

Příjemný den 😊

